

MŨI CÀ MAU

Thơ đấu tranh thống nhất

với

CẦM TAY

Chùm thơ tình

(In theo bản của NXB Văn học 1962)

MŨI CÀ MAU

*Nắng mưa có thể đổi trăm màu
Lòng không rời hương Mũi Cà Mau*

Tôi qua cầu Hiền Lương bằng tình thương nỗi nhớ
Tôi về Miền Nam ngọn lửa muôn cửa đang bùng.
Ruột tôi đòi đoạn đứt đã trăm lần
Ruột tôi nối lại trăm lần đặng mà tranh đấu.
Chào Miền Nam sớm mai nay!

chào đất liền yêu dấu!

chào máu ta thấm đỏ!

chào cây dừa trước ngõ, ngọn cỏ sau vườn,

Con kính chào ba má hình ảnh quê hương,

Chào một vạn lần,

hôn một triệu lần Miền Nam anh dũng!

Lời chào sớm ngày 1-1-1961

MŨI CÀ MAU

Mũi Cà Mau: mầm đất tươi non
Mấy trăm đời lần luôn ra biển;
Phù sa vụn dậm tới đây tuôn,
Đứng lại; và chân người bước đến.

Tổ quốc tôi như một con tàu,
Mũi thuyền ta đó - mũi Cà Mau.

Những dòng sông rộng hơn ngàn thước.
Trùng điệp một màu xanh lá đước.
Đước thân cao vút, rễ ngang mình
Trổ xuống nghìn tay, ôm đất nước!
Tổ quốc tôi như một con tàu,
Mũi thuyền ta đó - mũi Cà Mau.

Lạ thay tình với đất quê hương,
Chưa thấy, chưa thăm mà đã nhớ.
Ai hay mỏm đất mấy năm trường
Đêm ngủ hồn tôi bay tới đó.

Đầu sao cháy bỏng, ruột sao đau,
Vết thương lòng - ở mũi Cà Mau.

Nơi xa nhất là nơi gần nhất:
Mũi Cà Mau, mũi Cà Mau trước mắt!
Đôi bên Bến Hải, nước non nhà
Đâu cũng là Nam, đâu cũng Bắc!

Nắng mưa có thể đổi trăm màu,
Lòng không rời hướng mũi Cà Mau.

Ở đầu sóng gió, mồm non sông
Như ngực anh hùng Lý Tử Trọng.
Cao hơn sóng gió một Thành Đồng,
Đây chốn đi về, nơi ước vọng.

Tổ quốc tôi như một con tàu,
Đêm ngày tôi nhớ mũi Cà Mau.

Như dòng máu khỏe thấm đầu tay,
Như ở đầu cây dòng nhựa trút,
Như sức cung dòn ở mũi tên,
Như sức bút ở đầu ngọn bút:

Tổ quốc tôi như một con tàu,
Mũi thuyền xé sóng - Mũi Cà Mau.

10-1960

BÀN TAY TA

Chúng nó đã nghìn đời quen ăn cỗ sẵn;
Quen ngồi trên lưng hàng triệu người: êm lắm!
Đã một thằng vua ngoái cổ kiếm ăn,
Bíu tay ngai, hông liếm đĩa mấy lần!
Lại đến lom khom một thằng tổng đốc
Đôi mắt cáo đặt trên mồm há hốc,
Chiếc ghế bành tổng thống một lời phơ
Đã lăn chiêng - còn cổ bắc lên, ngồi!

Đi không nữ, bỏ không đành,
Tiếc quá những mâm vàng, chóa sử,
Tiếc quá những sân để cho ngai ngự,
Những thêm cao trăm bậc, chỗ người ta,
Tiếc những lưng áo gấm cúi rạp bày hoa,
Tiếc những lính chào ưỡn mình như gối!
Biết mặt đất đang vỡ thành núi lửa,
Bay vẫn còn ngồi rồn, mặt nhầy tanh,
Cổ vết ăn, vết mặc, vết quyền hành.

Trong buổi chiều khâm liệt,
Những giai cấp chúng bay
Còn rặn được tên Ngô Đình Diệm.
Cái bã cuối cùng của khúc ruột già già khom
Được đặt vào dinh;

Nó ngồi ô tô; nó đứng duyệt binh;
Nó kết ân tình với những thầy ma lịch sử!

*
* *

Trên bàn tay ta khổng lồ
Đứng tên lùn Ngô Đình Diệm.
Nó hết sức cần, quào, đâm, chém,
Bàn tay ta nhiều chỗ bật máu tươi.

Nhưng bàn tay ta ngón dựng lên rồi
Bàn tay đồng bằng - núi non đứng dựng,
Khí huyết mười phương đổ về sừng sững,
Những ngón tay đang bóp lại, không một sức nào ngăn,

Như những núi cao đã xuống đất, đi chân;
Tên lùn Ngô chạy quanh trong lòng chảo,
Càng chạy càng lùn, càng lùn sâu điền đảo!

Bàn tay ta là đất nước non sông,
Là phố xá Sài Gòn, là đồn điền ở Kông Tum;
Bay có lúc dong xe, ngọc vàng tràn ngập,
Lên xuống những cầu thang, ra vào dinh Độc lập,
Tưởng như nhà cửa, ruộng đất, trời mây,
Bát đĩa, mâm bàn là của chúng bay!
Nhưng cả non sông là một bàn tay.
Hết chợ thì quê, bến thuyền, đường sá,
Ba gác trên cây, hầm trong kẽ đá,
Một viên gạch trong dinh, một đình ốc dưới cầu,
Xe ở gara, gối ở trên lầu,

Tất, tất cả dính liền vào gốc đất:
Vĩ đại bàn tay, Mê Kông là máu uất!

*

* *

Chúng bay đi, cuồng quít trời già,
Những tận cùng giai cấp sắp ra ma!
Tiền bạc nốt hầy uống vào cổ họng!
Cởi áo gấm, bọc lấy vàng cả đồng!
Nhưng bao nhiêu nhà tù cũng rỗng,
 bao súng ống cũng như que;
Bàn tay khổng lồ khép lại
 như định mệnh khắt khe;
Hết phương rồi, quân phản người, phản nước;
Cả giai cấp chúng mày, không chỗ rúc!

18-5-1961

HỐI MÌNH

Hối mình, những núi Chư Lô,
Uốn quanh Trà Khúc, tuôn đầy Cửu Long,
Sông Hương hương nước thanh trong,
Trăng lam Đèo Cả, mây hồng Hải Vân;
Hối mình, biển đẹp vô ngần,
Sóng xanh như đến dừng chân Sa Huỳnh;
Những đồng Nam Bộ, hối mình,
Mảnh vườn Sa Đéc, con kênh Tháp Mười;
Tốt thay đất! đẹp thay trời!
Hối mình non nước ta ơi, rõ ràng;
Hạt muối trắng, tảng đường vàng,
Hối mình hạt gạo như nàng tiên thơm;
Hối mình, nắng sớm đèn hôm,
Mình chung huỷ tựa cơm đơm bếp hồng:

- Không ta chẳng muốn mơ mộng,
Muốn ôm mình chặt giữa vòng tay ta!

5-1961

BÀ MÁ NĂM CĂN

Tặng Đoàn Giỏi, tác giả bài “Cây đước Cà Mau”

Bà má Năm Căn bồm bẻm nhai trầu,
Mặc áo bà ba, đầu búi tóc -
Sao con thấy má là hình đất nước,
Má ơi, ở tận chót Cà Mau.

Là một làng xanh biếc trên sông,
Nằm giữa vùng quanh năm nước ngập,
Vẹt với đước ken dày trùng điệp,
- Những thợ rừng, thợ biển đổ bao công. ..

Khi má vừa bước đến Năm Căn,
Lơ thơ mới mấy chòi đón củi;
Cá đặc nước, nhưng rừng còn tối;
Đất hẹp trồng rau lúa khó khăn.

Thương bác trai năm ấy phá rừng,
Cơm chiều đợi, mà chạy tìm: thảm xót!
Bên vũng máu, những lốt in chân cọp,
Cây đước còn dao phập ngang lưng.

Má Năm Căn mấy chục năm tròn
Nuôi hai con, làm nghề cá, mắm.
Chợ Năm Căn cửa nhà xây thắm,
Tôm khô tép lụi cá biển lòng thơm...

Chợ Năm Căn đốt, dựng mấy lần
Năm Căn vẫn cây rừng, cá bể...
Bà má Năm Căn vào “Hội mẹ”,
Nuôi bộ đội từng bữa uống, bữa ăn.

Cảm kích thay bà má Năm Căn
Có một con trai làm trái, rẽ,
Cộng hòa vệ binh ngày khởi nghĩa,
Đánh trận Gia Rai vì nước bỏ mình.

Ngập dẫu dao xưa, cây đước xanh,
Lá ánh mặt trời che bóng mát
Trên hai nắm mồ cha với con,
Êm đềm gió biển ru phơ phất.

Bà má Năm Căn vẫn đó mà!
Bền bỉ giữ sông và bám đất,
Ham ưa trồng trọt, thích chăn nuôi,
Lòng thủy chung như đầy bát nước.

Đoàn thể phê bình má chủ quan,
Gọi ông chủ tịch xã bằng thằng;
Quả tình má trọng như con đẻ,
Không phân tình mẹ với tình dân.

Ôi! má Năm Căn tóc ngả màu
Vẫn còn phải giữ chót Cà Mau,
Ruột liên của má ôm Nam - Bắc,
Lại những đêm ngày cực xót đau.

*

* *

Bà má Năm Căn, bà má Năm Căn,
Những bà má Năm Căn làm ra đất nước,
Xấn đôi tay áo, buộc khăn rằn,
Đánh chết bọn ăn cướp, ăn cướp!

15-6-1961

CHỊ VÂN

Tôi mang canh cánh máu Duy Xuyên,
Tôi uất không nguôi máu Hương Điền,
Đất nước trong tôi là một khối,
Dòng sông Bến Hải chảy qua tim.

Chị Vân chỉ một vành khăn trắng,
Mà tang cha, tang mẹ, hai em,
Tang chín mươi hai người bị giết,
Dân hai thôn trong biển máu ngập chìm.

Chúng lấy áo của những người đã chết
Đem ra dùng, ra bán, lũ côn đồ!
Khe A Chê, A Na vùi bãi cát,
Chúng thiêu nhà, nường rẫy phá tàn khô!

Đồng bào Thượng, chúng cầm chân dép guốc,
Cắm tóc kia không được hớt gọn gàng,
Chúng gọi “Mọi” như trong thời mất nước,
Cắm áo quần, bắt mặc khổ lang thang!

Chị Vân cúi xuống bông em nhỏ
Môi đỏ như còn bú mẹ em...
Em chết, chị thương như vẫn sống,
Nhắc thầy người lớn, sợ dè em...

Chị Vân ra Bắc, dân quân đón,
Kể chuyện vui, cho chị đỡ buồn.
Lúc nghỉ, họ vào rừng hái trái,
Có người tặng chị cả hoa thơm.

Trèo đèo lội suối ra miền Bắc,
Đến thủ đô chung, chị khóc òa.
Máu của Hướng Điền thành nước mắt
Uất từ lòng chị đến tim ta.

Và trên đầu chị chiếc khăn tang
Bông đỏ như vang, tím tựa chàm.
Ôi chín mươi hai người bị giết
Đau hoài trong máu thịt miền Nam.

12-1955

EM ỨNG

Em Ứng đi trong trí nhớ tôi,
Ôi em trai trẻ mắt yêu đời,
Bước dài, vai rộng, nhanh câu nói,
Răng đẹp tươi hoa, nhớ nụ cười.

Ở nhà, ba má gọi “thằng Phương”,
Chợ nhỏ bên kênh quán thủ thường;
Lên học Mỹ Tho hằng nhất lớp,
Nghèo nên chăm học, Ứng là gương.

Ứng ham đá bóng, ưa xoài tượng,
Đi guốc đôn sơ, tính rất hiền.
Từ lúc vào Nam tôi gặp Ứng,
Bốn năm tình nghĩa kết anh em.

Sách hay những lúc kê nhau đọc,
Một nớp⁽¹⁾ nhiều khi hai bạn chui.
Ứng nó chí tình dù kém tuổi,
Ngày tôi về Bắc, viết thư hoài.

(1) Nớp là một cái bao dài đan bằng cây bàng, vừa dùng làm đệm nằm, vừa có thể chui vào tránh muỗi và đỡ lạnh.

Kháng chiến anh trên rừng Việt Bắc,
Khu Đ em cũng ở bưng biển.
Có vợ, một con, em khỏe mạnh,
Ứng là cán bộ của thanh niên.

Rồi một hôm kia, bỗng tối trời!
Tin ra: Mỹ Diệm giết em rồi.
Giết ba mươi tuổi đang tràn sức,
Giết ở miền Nam Ứng của tôi!

Chúng giết một người đang tiến bước,
Cổ em đang hát - máu ào ra!
Không buộc được chân, nên chúng giết
Một tương lai đang độ sáng lò.

Em Ứng đi trong trí nhớ anh,
Bức thư em gửi lúc Hòa bình
Còn đây nét chữ tươi roi rói
Như thấy em cười, em bước nhanh.

Thù tới kẻ bên, chẳng phải xa,
Thù trong máu thịt đứa em ta!
Thù vung những cánh tay lông lá
Đạn nhắm tim tôi bắn thẳng mà!

Con của Ứng bây giờ ai nuôi?
- Ứng ơi! đã chuyển sức muôn người,
Đã gầm bão táp tung bay đá
Trên khắp miền Nam đó, Ứng ơi!

22-5-1962

NỤ CƯỜI LÊ QUANG VỊNH

*Nhìn ảnh giáo sư Lê Quang Vịnh
và những bạn chiến đấu của anh*

Lê Quang Vịnh! môi anh cười
Khiến mắt tôi ào giọt lệ.
Nụ cười anh ngạo nghệ
Đôi mắt sáng dưới hàng mi
Hai mươi bảy tuổi bước đi
Giặc Mỹ - Diệt muốn ghì trở lại!

Trước đây tôi chưa hề ngờ tới
Một nụ cười có thể xúc động tâm can
Khiến vọt ra nước mắt hai hàng,
Một nụ cười trên mặt người chiến đấu,
Một nụ cười tươi tựa máu
Xanh màu trời và chém địch như gươm,
Các anh cười, ôi những đóa thanh niên
Như hoa vẫn hồn nhiên trong sự sống,
Một nụ cười chấp mưa gào gió rống
Án tử hình không động đến làn môi,
Như chúng ta đã thắng địch lâu rồi.

Nụ cười ấy khiến quân thù hoảng loạn
Thêm tức tối, bứt tóc ra từng mảng!

Anh mang dòng máu Thủ khoa Huân
Dòng máu hồng Lý Tử Trọng công nhân.

Những người đáng lẽ đang thên thang xây dựng
Giặc kết tội phải máu sa đầu rụng!

Lê Quang Vịnh nhìn tương lai xanh
Sức muôn người ở trong nụ cười anh!

2-6-1962

VƯỜN HOA “THỐNG NHẤT”

Gió vào trong cây, ở trong đó vẫy tay ra.
Một nghìn hoa, một nghìn hoa,
Một vườn chung đặt tên là Thống Nhất.⁽¹⁾

Cành ở bên Nam thương lá Bắc,
Đôi bên âu yếm đổ vào Trung.
Cúc vàng thanh đậm cho nên cúc
Trông thấy hồng tươi bạn với hồng.
Một chiếc đảo hoa cầu uốn nhẹ,
Nước rờn muôn vụn ánh sao trong.

(1) Công viên Thống Nhất bây giờ là Công viên Lenin ở thủ đô Hà Nội.

Những giọt mồ hôi vẫn hãy còn,
Những đá hóa thành sương tưới mãi.
Tiếng ca những buổi đắp, đào, khiêng
Đã hóa đường thơ, lối cỏ viên.
Cho được đẹp lòng người chủ nước,
Tha hồ phong cảnh hãy làm duyên...

Anh chị vào đây hẹn trái tim
Muốn mời bay lượn cá cùng chim.
Hiếu ta sâu sắc hơn ai hết
Là giữa um tùm cái lặng im.

Vườn của ta xinh, hoa của ta
Muốn còn dài rộng đến bao la!
Muốn tay vun quén cho sông núi
Đẹp Bắc Nam Trung khắp nước nhà.
Gió vào trong cây, ở trong đó vẫy tay ra.
Một nghìn hoa, một nghìn hoa,
Một vườn chung đặt tên là Thống Nhất.

1-1961

TIẾNG RU CON

Cái vông Bình Định
Bài hát Bình Định
Người ru là người Bình Định.
Cây nhãn Hưng Yên
Đêm sao Hưng Yên
Chòm xóm, vườn tược Hưng Yên.

Giọng người ru rất mực là hiền
Một giọng đàn ông còn trẻ lắm
Một người cán bộ hay nhân viên
Cái điệu hò Bình Định, Phú Yên.

Tiếng ru con, con ngủ cho yên
Em bầu⁽¹⁾ ơi, bụi ốt chim chuyền
Cơm nước Bắc sáu năm chung lần
Giọng miền dừa vẫn giữ y nguyên.

(1) Bầu: tiếng ở khu Năm, người con trai gọi người con gái mình yêu.

Ra ngoài này công tác Hưng Yên
Lấy vợ Hưng Yên, hiền tựa nhãn.
Cháu một tuổi, cửa nhà đơn giản,
Chị đi đâu, anh hát trong đêm.

Chiếc võng bằng cội Bắc bện êm
Nhưng kéo kẹt hết như trong Bình Định.
Ôi điệu hát có tiếng gà, trăng ánh,
Tỏa quê Nam, quê dũng cảm, hồn nhiên.

Mình yêu tôi mãi như son sắt,
Con có thương cha hãy nhoẻn cười...
Ôi điệu hát vốn ra từ mạch đất,
Nên bây giờ mang đất mãi không thôi.

Cây nhãn Hưng Yên
Đêm sao Hưng Yên
Chòm xóm, vườn tược Hưng Yên.
Cái võng Bình Định
Bài hát Bình Định
Người ru là người Bình Định.

ĐƯỜNG VÀO NAM

Trên đường Nam Bộ lúc ra đi,
Yêu mến lòng như nước ngựa phi.
Qua ga Hà Nội sao thân thiết,
Mỗi một vòng xe quuyến lạ kỳ.

Mỗi một vòng xe một mở ra,
Đường qua tươi thắm, lại đường qua...
Hai hàng cây biếc chen nhà cửa;
Thôn xóm dăng vào, núi lượn xa.

Ôi những xum xuê thị trấn hồng,
Mọc nhiều nhà máy mái hừng đông!
Qua bao chợ búa lao xao tiếng,
Qua những phà vui chở tựa bông.

Đồng xanh Thanh Hóa lúa mênh mang.
Tàu cặp sông Lam bến chở hàng.
“Lác đác bên sông... tiều dưới núi”,
Ai đưa ta tới đỉnh đèo Ngang.

Tiếng đã thay sang giọng Quảng Bình.
Chầm như nước biển, nước sông Gianh.
Ta đi trên bước đường Nam tiến,
Nghe đất cha ông nở đẹp lành.

Đường dẫu quanh co những khúc nào,
Đường khi sát biển, lúc non cao,
Con đường chính đại tên xuyên vút,
Đâu cũng Nam ra với Bắc vào.

Vĩnh Linh no ấm, ngôi cây xinh,
Ta thiết tha lòng đến Vĩnh Linh!
Đôi bên Hiền Lương cây một sắc,
Không đi, cầu vẫn nối ân tình.

Đường vào Nam - số Một - không chia,
Bước tới đỉnh ninh hện bước về.
Ánh sáng cũng liền như tiếng nói,
Qua sông, đường vẫn bạt ngàn - đi.

8-1961

CHUNG THỦY

- Bưng bát cơm đầy, đừng quên em.
Mặc vuông áo ấm, chớ quên em.
Vui việc làm, quên mệt chớ quên em.
Dù gặp nghìn mắt đẹp, chớ quên em.
Muốn quên, chớ sông Khung cạn nước hãy quên.
Muốn quên, chớ núi Tản Viên mòn mới dứt.

- Trồng cây có trái, đợi chờ anh.
Em nhen lửa đỏ, đợi chờ anh.
Dù bạc vàng uốn lười, đợi chờ anh.
Góp tay thành bão táp, đợi chờ anh.

Đợi chờ anh, sông Khung⁽¹⁾ không cạn nước bao giờ
Đợi chờ anh, núi Tản Viên vẫn còn sừng sững.

Đêm đêm họ nổi sợi tơ đàn
Để giăng giữa những ngôi sao Nam Bắc.
Tình núi sông vì họ chứa chan
Muôn người cùng với họ thi gan.

1960-1961

(1) Sông Cửu Long cũng gọi là sông Khung.

MÁY TỰ TỬ

*Trên một số “Thời báo Nữ Ước” người ta
giật bắn mình khi thấy chủ bút đã cho đăng
quảng cáo “máy tự tử” tối tân. Sau đó không
lâu, trên các báo khác ở Mỹ cũng công khai
đăng quảng cáo cái “phát minh” đó.*

Tin các báo

Dùng máy này tha hồ mà chết
Mua máy này về chết tự do
Hãng chúng tôi các ngài chưa biết
Chết tối tân đưa bạn xuống mồ.

Nhảy xuống từ những gác chọc trời,
Dùng súng lục hay giầy cũng khổ.
Bản hiệu xin vừa ý các ngài,
Trước phong trào tràn lan tự tử.

Người dùng máy sẽ không hỏi hột,
Chết lúc nào chẳng biết, êm ru.
Xin bảo đảm rằng không sống sót.
Mua nhăm của giả, không chết đâu.

Mấy công ty đua nhau quảng cáo
Ở Nữ Ước và Sicagô.
Ông chủ bút cho đăng trên báo,
Ngửi mùi tiền ngào ngạt thơm tho.

Đồng đô la cựa mình trong két,
Một ngành kinh doanh mới - ra đời.
Máy tự tử, mua về mà chết,
Văn minh của Mỹ
lạnh ghê người!

29-10-1961

PHẢI SÀNG RA, PHẢI LỘC RA

Phải sàng ra, phải lọc ra,
Tự mình ta, tự mình ta.

Nắng miền Nam ta đẹp biết bao!
Gió phát phơ như tấm lụa đào.
Nhưng chúng nó đi, làm bẩn nắng,
Gió đụng vào chúng nó tanh tao.

Hơi biển đậm trộn vào gió nắng
Cùng hơi sông có vị ngọt ngào.
Nhưng chúng nó thở ôi không khí,
Mắt bay nhìn xấu xí trời tao!

Phải sàng ra, ta phải lọc ra
Sỏi không thể nấu chung với gạo.
Đồng của ta, đất đẹp của ta
Không thể để giày đinh xục xạo.

Rắn độc phun, rắn phải dập đầu.
Quạ đen tới, quạ đen mất xác.
Hút hoài con đĩa tám ngàn năm
Rút nó ra, nghiền vằm dưới đất!

Bẻ song tù! Dinh trại phá ra!
Chặt chân cầu! móc mắt đèn pha!

Người chiến thắng cuối cùng, là Đất,
Đất với Nhân dân là thống nhất.
Giữ gìn nắng gió mãi thơm tho,
Sông núi chẳng cho ai cướp giật!

Phải sàng ra, phải lọc ra,
Tự mình ta, tự mình ta.

24-1-62

CM GIẬN

Sao tôi chỉ có hai bàn tay,
Sao tôi chỉ có trái tim này,
Tôi muốn hóa thành rừng, thành lửa,
Thành cơn thịnh nộ đất, đá bay!

Đêm xé ra, gỏi chẳng êm đầu.
Đến bữa, bùng cơn còn tức tối.
Mấy tháng nay - ruột đốt như dầu,
Tin tức căm hờn làm ngực dội!

Chúng nó đến, mang giày đinh mới
Châm lỗ trên mặt đất miền Nam.
Bốt quốc xã những ngày hấp hối
Đổi hình, mang dấu Mỹ tàn tham!

Nó đến kiểm tra, “ta là cố vấn”
Nó đi nghênh ngang, nó sục xuống làng.
Nó hát mũ cao bồi trên trán
Cậy máy bay, tin ở túi vàng.

Nó cấy chó - chỉ chó nào mắt giống
Mới đi làm chó, cho Mỹ bố ruộng!
Cấy thuốc độc, nó dê hèn rải xuống
Trắng vành đai phá hoại lúa cùng nương.

Tôi còn có lửa trong hơi thở,
Trong mắt thương yêu có chí người.
Tôi ít nhất cũng đang còn có
Một quả lựu đạn, trái tim tôi.

Tôi gắn chặt với Nhân dân, với Đảng
Để thấy mình có ngàn vạn cánh tay,
Góp tay búa chặt bóng đêm từng mảng,
Tôi đang còn uống căm hận như say!

Ba má hãy cứ nhè đầu mà đánh!
Các anh, các chị, cô bác trong nhà,
Quật cho chúng những đòn thù thẳng cánh!
Để, bên dứa, chúng cạp đất quê ta!

10-2-1962

TỘI ÁC PHÁ RỪNG

Sức xuân vùn vụt đang lên,
Líu lo chim hót, triền miên suối đàn,
Mây trời lẫn với mây⁽¹⁾ đan,
Mênh mông rừng phủ ngút ngàn áo xanh...

Giặc Mỹ can thêm tội ác phá rừng!
Rừng của miền Nam đẹp giàu, trong sạch,
Mỹ thuốc độc, Mỹ vi trùng dịch hạch
Giặc Mỹ vào mưu phá sạch rừng Nam!

Mơ màng sắc tím cấm lai,
Giáng hương sức nước không phai mùi trầm;
Ước ao phản gỗ em nằm;
Cam xe muốn dựa, muốn cầm thau lau⁽²⁾...

Đâu là rừng gỗ quý, của trên non,
Đâu ở ven rừng những làng sơn cước,
Đâu những địa đàng long lanh vườn tược,
Giặc Mỹ sợ cây bởi nó sợ người!

(1) Sợi mây mọc trên rừng.

(2) Tên các thứ gỗ quý trong rừng miền Nam: Cẩm lai, Giáng hương; cây gỗ xẻ ra làm phản (ván ngựa) nằm rất mát; cây cam xe làm tủ; cây thau lau làm bàn ghế, vật dùng.

Ngoài ta tưới nước che sương
Ba xuân mầm biếc xanh nường rợp đôi;
Cụ già tuổi đã bảy mươi
Trồng trăm cây quả cho người sau ăn...

Xót trong ta thuốc độc Mỹ đê hèn
Cây rụng lá chết ngọn ngành đến gốc,
Khoai tọt vỏ khoai thối liền trong đất,
Chuối rục mình, rui mít, héo sâu riêng!

Chúng nó bây giờ sống sót nhờ thuốc độc!
Một dạ dày chật ních những nhân ngôn,
Thuốc bả chuột, vi trùng đầy nước bọt:
Biết sự tình, cả nhân loại buồn nôn!

Trước khôn lường nổi dậy những tầm vong,
Nay khó cản cây về theo Cách mạng.
Cờ của nhân dân ngày càng tỏ vang,
Thiên nhiên không ngừng ủng hộ chúng ta!

*

* *

Một máy bay bốn mươi chín ngôi sao
Nát dúm thân hình, nằm chổng gọng,
Bốn mươi chín ngôi sao, bốn mươi chín ngôi sao
Rơi xuống bàn ô nhục - Vì sao?

1-3-1962

MỘT TÊN MỸ BỊ SẬP HẦM CHÔNG

*Ngày 14-3-1962, một tiểu đoàn biệt kích ở
đồn Trung Hòa, quận Củ Chi, Thủ Dầu Một,
do một số sĩ quan Mỹ chỉ huy, tới cần quét ở
xã Nhuận Đức; vừa đến nơi, thì một tên Mỹ
bị sập hầm chông lòi ruột.*

Tin các báo

Một tên Mỹ bị sập hầm chông.
Hầm chúng tôi sâu, trên phủ lá
Khoét trong đất một chí trả thù,
Chông dài, có ngạnh như câu cá.

Trung đội lính phải khiêng mày đi -
Đến chết vẫn bắt người ta khổ!
Lòi ruột rồi tên Mỹ chỉ huy,
Ta còn gửi đầu mi trên cổ!

Ở xã Nhuận Đức, quận Củ Chi
Máu Mỹ tưới kìa, toang thịt Mỹ!
Bay dựng lều trên thịt người ta,
Chông vào, thịt Mỹ đau không nhỉ?

Khắp cả mặt đất là hầm chông,
Bước thì phải liệu, đi phải trông!
Một tờ lá rụng, một chòm cỏ
Đều giấu hờn căm ở dưới lòng!

Một tên Mỹ bị sập hầm chông
Hai tên Mỹ chôn chân giữa đồng
Trăm tên Mỹ sổ sàng cướp nước
Nghìn tên Mỹ sẽ thành số không!

2-4-1962

MƯA PHÓNG XẠ MỸ⁽¹⁾

Nhớ đến Ngày thiếu nhi quốc tế 1-6

Bà mẹ trong làng dừa Nam Dương
Nhìn con mới đẻ chết bi thương.
Sao con của mẹ hơn vàng ngọc
Chưa bước chân son, đã cụt đường?

Bà mẹ Ấn Độ ngực đầy sữa
Con nhả vú ra, không bú nữa.
Chưa được nuôi con, con chết rồi!
Tại trời, tại đất, hay tại người?

Bà mẹ ở miền Nam Việt Nam
Thương con thai nghén giữa hờn căm;
Đợi ngày thấy mặt trên tay bế,
Con bỗng trong thai chết giữa mầm!

(1) Ngày 25-4-1962, Mỹ lại thả bom hạt nhân trên Thái Bình Dương. Mưa phóng xạ sẽ tràn về phương Nam đến Nam Dương) Ấn Độ, Việt Nam, châu Phi, Nam Mỹ... rồi nó sẽ quay lại các vùng phía Bắc địa cầu. Nhà khoa học Pôlinh nói: ngay sau đợt phóng xạ này, sẽ có 286.000 trẻ con mắc bệnh nguy hiểm và độ ba triệu trẻ con trong thai mẹ và mới đẻ - sẽ chết! (*Tin các báo*)

Mẹ người Nam Mỹ, mẹ Phi châu
Như mẹ bao la khắp địa cầu
Khóc gọi đứa con đang trứng nước
Vội vàng con bỏ mẹ đi đâu.

- Con có đi đâu, mẹ, mẹ ơi!
Con trong bụng mẹ muốn chào đời,
Con đeo vú mẹ còn ham sữa,
Muốn sống, chơi, đùa, để mẹ vui!

Hỡi mẹ thương yêu, mẹ héo hon,
Chớ nhìn thảm xót một mình con,
Nhìn xa ba triệu em măng sữa
Hỡi thở kim tiền mới giết chôn!

Đám mây phóng xạ, mưa oan nghiệt
Những mẹ đau thương, hãy ngược nhìn!
Qua rào dậu, vượt trên làng nước,
Nhìn ra thù: giặc Mỹ là tên!

11-5-1962

NỖI CÔ QUẠNH CỦA THẦN TỰ DO (Ở MỸ)

Từ năm 1886, trên một hòn đảo ở lối vào cửa biển Nữ Ước (miền Nam ta gọi là Nhiêu do) có đặt một pho tượng khổng lồ “Thần Tự do dọi cho thế giới” cao 46 thước và dùng làm hải đăng.

Ai khổ cho bằng Thần Tự do
Một mình trước cửa biển Nhiêu do!
Tàu bè tấp nập - như sa mạc,
Biển hóa nhà giam, đảo tựa gò.

Tám thân đẹp đẽ đồng lên nước
Bốn chục thước cao, tròn mấy thước?
Áo choàng phủ rộng nếp trang nghiêm,
Đầu quần những tia như ánh đuốc,
Khổng lồ trên bục đứng xo ro,
Hỏi ai có ngờ Thần Tự do?

Thần bị bao vây trên nước Mỹ,
Nơi Vàng uống máu, thành con Quỷ.
Nơi người phải tủi kiếp da đen,
Người phải dấn thân làm bọm, đi!

Nơi cao ngất nghe nhà chọc trời
Đổ bóng oan khiên đè xuống người;
Bà Chúa ngân hàng, môi đỏ hỏn
Lấy Vua lái súng, mặt chàm hôi!

Thần Tự do đây biết hướng nào,
Biết nhìn hướng thấp hay trên cao?
Ôi! mang tên lớn, mang hình đẹp
Mà giữa cô liêu bị nhốt vào!

Những tấn đồng kia không có tội,
Sao đúc hình người bêu riếu mãi?
Thà như vạn mảnh sắt cùng gang
Đúc được lưới cây hay lưới hái.

Ai khổ cho bằng Thần Tự do
Khổng lồ trên bục đứng xo ro!
Lương tâm nước Mỹ đâu, lên tiếng
Vượt quá trên đầu lũ nhóp nhơ!

11-4-1962

LỜI THỀ

Ta yêu mình với sức dài bờ bể hai nghìn cây số,
Với sức rộng của bốn mùa mai chiều nắng gió,
Với sức lâu bốn nghìn năm cũ ta yêu,
Ta yêu mình - mình biết đến bao nhiêu.

Ta yêu mình đến nỗi trái tim ta xé vỡ
Mỗi khi trên mặt mình bóng đêm đau khổ.
Thà rằng ta bốn ngựa chạy phanh thây,
Hơn là mình máu vẫn đổ đêm ngày!

Như thế đấy, mình ơi, gớm ghê, duy nhất,
Hơn cả những tình nhân nhớ năm canh, sáu khắc,
Ta yêu mình có thể gãy vóc non sông,
Ta liền mình soi mặt xuống biển Đông.

Mình như lòng bàn tay ta, ta rõ,
Ta như thịt xương, mình là máu đỏ,
Có lạ xa chi nhau nữa mà thề!
Nhưng giữa ngày giông bão muốn lên che,

Nhưng giữa trận giáp lá cà quyết chiến,
Giận lũ cướp non sông, đến trời mây cũng tím,
Mình đi lên tiền tuyến, áo giáp xông pha,
Ta muốn nói với mình: - Hỡi trái tim ta.

Hỡi con người của mắt ta! Hỡi ruột rà ta yêu dấu!
Bước sát bước, máu chan hòa tiếp máu,
Hạt gạo cắn đôi, tẩm áo đắp chung,
Dấu có nằm gai nếm mật, ta cùng.

Ta thề với mình dấu cho trời long đất lở,
Đôi ta không bao giờ chịu bẻ làm hai nửa,
Ta thề với mình dù quân địch gian ngoan
Có hung hăng trên một biển bạo tàn.

Dù chúng mọc nghìn đầu, chúng ta vạn tay chẳng mỏi!
Đạp cỏ dại dưới chân, quyết phát quang bờ cõi,
Dem lại mùa xuân trên mặt đất liền quê,
Xương dính xương, thịt dính thịt - ta thề!

26-4-1962

CẦM TAY

*Một tuần công việc tạm xong
Cầm tay chủ nhật hòa trong phố người...*

ĐỀ TỪ

Vì em, thơ tạo nên lời,
Lại vì em, giữa đêm ngồi chép thơ,
Nâng niu như cậu học trò
Lòng son non trắng, thơm tho tâm tình.

Tuy là thơ tặng em anh
Nhưng chung một cội với tình người ta.
Ước muôn đôi lứa gần xa
Ngày xuân hái lộc cùng hoa trong này.

Tết Nhâm Dần 62

TỪ XA BỜ CỎ ĐƯỜNG QUÊ

Từ xa bờ cỏ đường quê
Từ xa cây duối từng che đôi đầu;
Từ xa nhà nhỏ thân nhau
Mía ăn trên chõng, trắng đầu ngọn tre;
Từ xa sáng sớm sương che,
Chiếc thau rửa mặt, tách chè còn thơm;
Từ xa sương đổ chiều hôm,
Ánh đèn thân mật, bữa cơm lành hiền:
Kể từ cái phút xa em,
Chân đi một bước vương nghìn dây tơ.
Bứt đi mà bước, mà xa,
Bỗng nghe lòng buộc như là chưa đi!
Từ xa giọng nói thầm thì,
Khiến cho trắng bạc mây chì lắng im
Từ xa tiếng đập trái tim
Băng qua lồng ngực, đôi chim sum vầy,
Từ xa thân quý đôi tay,
Từ xa mắt thắm như ngày cùng đêm.
Biết làm sao được thấy em,
Những giờ vàng ngọc, mong tìm đâu ra.
- Xa chi sông núi mà xa!
Lòng anh máu quyện chan hòa bên em.

1-9-1961

TÌNH YÊU SAN SẺ

I VUI

Là hoa, là nụ, hay là cành
Là cả mùa xuân em tặng anh.
Ồi những lá sương ôm lỏng lánh
Tay em đưa đến với ngày xanh.

Phải chăng chim, gió mới qua đèo,
Hay suối, hay thông đang họa reo?
Nghe bước mầm đi như tiếng nhạc
Cũng vì muôn vạn hạt em gieo.

Vườn hồn hoa chậm hay hoa ủ
Trước sức xuân sang chợt nở đều...
Đêm hóa bếp hồng em chụm thổi,
Ngày thành lụa tuyết để em thêu.

II MONG

Em hẹn hai lần đặt bước xinh,
Hai lần hoa đã đợi trong bình.
Chiều son anh trải bằng tâm tưởng
Đón tự nơi em sang chốn anh.

Một ngày mong đợi ấy ba năm,
Một khắc xa nhau là thế kỷ.
Biết em công việc vẫn đang dồn,
Anh cũng liềm tay chưa lúc nghỉ.

Trời lạnh, trời sương cũng chẳng sâu.
Không gian, em ạ! bỗng trong thâu
Như nghe suốt được tình yêu mến:
Dẫu mong chờ - anh không trách đâu.

III HIỂU

Nét mặt hay là nét cảm thương,
Nhìn em anh tưởng tự soi gương.
Tay anh hay cũng tay em nhỉ,
Hương của tình hay hương của hương...

Chuyện trước ta chưa kể một lời,
Mà anh đã hiểu tận sâu khơi;
Vai anh khi đỡ đầu em tựa
Cân cả buồn, vui của một đời.

Cảm ơn tuổi trẻ bay về lại,
Hay cảm ơn em đẹp tuyệt trần;
Tôi cảm ơn đời thương mến lắm,
Cho tôi lại thấy mặt ngày xuân.

ƯỚC CHI...

Ước chi không phải là xa,
Sớm mai tung cánh cửa đà thấy em
Cười làm trái đất đẹp thêm,
Chân qua trăm dặm còn nhem bụi đường.

Ước phòng anh ngát mền thương,
Ngừng trang sách mở, nghe hương tâm tình;
Nhìn gương ta bỗng thấy mình,
Đôi ta bóng chuyện với hình bên vai.

Ước em như nước, như trời
Dù nơi đâu cũng bên người, thủy chung.
Một tuần công việc tạm xong,
Cầm tay chủ nhật hòa trong phố người.

4-1961

MƯA

Lâm thâm mưa chuyện trên cành,
Thì thâm lá nói trong màn nước xe.
Phòng anh nghe tiếng mưa đi,
Em xa - chẳng hiểu làm chi giờ này.

Khi đêm man mát qua tay,
Có mưa thưa nhẹ, thêm ngày vị hè.
Ve im, lặng vắng tư bề;
Em xa - mưa có bay về chốn em?

Hơn là nhẩn cá gửi chim,
Nhờ mưa đưa bức chăn êm tới người.
Thôi em nghỉ việc, khuya rồi;
Chăn mưa em đắp cùng trời - với anh.

5-1961

NHỮNG SUỐI TRỜI

Em có yêu không những suối trời
Trong con chiến chiến lú lo hoài,
Mình ném thia lia lên khoảng biếc,
Tiếng ca thanh, lọc cả đồng vui?

Em có yêu không trên mái gianh
Tiếng chim se sẻ gáy đàn tranh;
Có yêu cu đất gù trưa nắng,
Và tiếng cò kêu qua lúa xanh?

Anh kể em nghe những chuyện chim
Trên trời; chuyện những cánh bay tìm...
Con chim đẹp nhất và yêu nhất
Đang đậu trên vai anh, đó em.

6-6-1961

CHƯA HIỂU

Trên trời, dưới đất, ở giữa loài người,
Anh vẫn chưa hiểu từ đâu đưa lại
Một con người
Tên là em, hay tên là thế giới,
Tên là em, hay tên gọi chân trời...

Anh vẫn chưa hiểu từ đâu mẹ cha
Một ông đồ nghèo, một người thợ mộc,
Một bà nội trợ, một bác gái cày
Đã sinh chúng ta để thành hòa hợp
Đôi cây trong vườn, một cặp chim bay...

Anh vẫn chưa hiểu vì đâu, tại sao
Như đánh que diêm bỗng xòe trận lửa,
Như tay ẩy cửa bỗng lóa trắng ngà,
Trong tháng ngày, có một ngày gặp gỡ,
Ta đụng vào đâu, mà đổ xuống cả rừng hoa...
Một con người, điệp khúc của bài ca...

- Anh có cảm tưởng như là em hiểu.

24-6-1961

MỘT NGƯỜI THƯƠNG

Muốn vẽ mà chơi, vẽ được nào
Nguyễn Công Trứ

Thơ chẳng nên câu, bút cũng thương,
Vẽ sao cho được mặt người thương!
Hữu hình gắn bó là xương thịt,
Lại cả vô hình tựa gió, hương.

Anh tưởng như anh thuộc mặt người,
Ôi ngôi sao nhỏ chiếu trong người!
Khi gần đã thấy thanh vô hạn,
Nay cách xa nên hiện giữa trời.

Sao đã nhập tâm mà chưa thuộc,
Ôm như hoa đỏ - giữa lòng ta!
Em như đời sống sinh, sinh mãi
Đời cũng như em bất tận mà.

27-8-1961

BÁ NHA, TRƯƠNG CHI

Anh là người thuyền chài Trương Chi
Trong trái tim mang em đọng lại.
Anh là người gảy đàn Bá Nha
Đã đặt em thành khúc nhạc ca.

Khúc ca khi nắng và khi gió
Lúc nhật khoan và lúc lặng im;
Mang em ngày thắm và đêm biếc
Trong trái tim - nhưng vẫn còn tìm...

Ngọn sáo anh vừa chuốt trong lau,
Lắng nghe ngọn sáo tiếng vi vu...
Bức hình anh mới in trong dạ,
Xem thử bức hình trong như châu...

Một chiếc thuyền bông đi lại đi
Anh là người thuyền chài Trương Chi

Một khúc mê đời ca lại ca
Anh là người gảy đàn Bá Nha.

QUẢ TRỨNG VÀ LÒNG ĐỎ

Có em, nên mới là anh;
Có em, anh mới hai mình giàu thêm.
Thêm mình, vì có thêm em;
Mình thêm em nữa, cho nên thật mình.

Em là hoa thắm lá xanh,
Anh như đất ủ muốn thành mùa xuân;
Mang em trong dạ như mầm,
Ngày đi suy nghĩ, đêm nằm mẩn thương.

Thời gian hóa sợi tơ trường,
Vì em quay sợi, anh vương vẩn hoài.
- Anh như quả trứng tươi ngời,
Em là lòng đỏ bồi hồi của anh!

8-1960

NGÚT NGÀN

Khi nỗi yêu thương quá nặng tràn,
Tiếng reo có lúc giả lời than...
Tình yêu những lúc mênh mông quá,
Như hắt hiu xa - bởi ngút ngàn!

22-8-1961

ANH NHỚ THƯƠNG AI

*“Anh nhớ thương ai, đôi mắt lim dim”
Anh nhớ thương ai, anh nhớ thương em.*

Ngó lên trời đẹp muốn xem,
Hồ dâng sắc nước, trăng đem ánh ngà.
Trúc thanh trúc cũng la đà,
Gió hương đường đã chan hòa trong đêm.

Anh nhớ thương em, anh nhớ thương em.

Tiếng còn đồng vọng xa êm,
Bóng hình còn giữa trái tim vọng hoài.
Trông ra nhưng chẳng thấy người,
Tẻ hơi trà nước, nhạt mùi thuốc diêm.

Anh nhớ thương ai, anh nhớ thương em.

Nhớ người, thương mặt nhớ thêm;
Chiều trong vắt chuyển thành đêm mịn màng,
Sang mai, lại đến chiều vàng;
Xuân đầy mặt đất, thu ngang bức rèm.

Anh nhớ thương ai, anh nhớ thương em...

9-1961

MỘT BUỔI SỚM MAI

Sớm thường như sớm mai đây;
Trời trên xanh biếc xưa nay vẫn trời;
Gió kia bay, chẳng lạ người;
Lá rung rinh nhịp muôn đời đã rung.

Sớm thường nhưng khác hôm qua;
Màu xanh sáo thổi ngân nga vòm trời...
Có chi đổi mới trong đời:
Lá hay là gió reo cười từ xa?

Mới vừa sương chiếu trên cây,
Đã tràn hạnh phúc chiều nay em về.
Giản đơn một bước chân đi
Khiến cho vũ trụ cũng vì ta ngân...

11-11-1961

HOA NỞ SỚM

Hoa chẳng chờ em, nở sớm hơn,
Một vùng sao xuyên dạ lan hương.
Bỗng đêm ngào ngạt qua khung cửa,
Ấy dạ lan hoa hội giữa vườn.

Từ khi hoa trở những chùm xinh,
Trong ý thương yêu đã để dành
Nghĩ đến em về, hoa độ nở
Vì em, hương đượm cả mi thanh.

Mấy ngày đông ảm giục hoa sinh,
Đêm đến tin hương, bỗng giật mình!
Như sóng ngạt ngào từng đợt một,
Dạ lan kỳ ảo thấm năm canh.

Muốn cầm⁽¹⁾ hương quý, đợi em anh,
Anh cất hoa hương giữa ái tình.
Muôn vạn hương triều thơm tựa biển,
Em về thở lại giữa hồn anh.

28-11-1961

(1) Cầm: cầm lại, hãm lại.

MƯỢN NHÀ VŨ TRỤ

Gốc cây là một gốc cây,
Chiều hôm là khoảng bóng đầy chiều hôm;
Đường đi đường vẫn đi mòn;
Làng êm trước mặt, non dòn tận xa...

Một lần đặt bước đôi ta,
Gốc cây, đường cái bỗng là thịt xương!
Chiều hôm bỗng hóa tâm hồn;
Hình non bằng lãng, sương thôn dịu hòa...

Ngang vai đêm tới la đà,
Bóng người cùng với bóng ta bồi hồi;
Bóng chiều chen lẫn hoa môi;
Gốc cây thương mến, quen rồi thiết tha.

Em ơi! trời đất bao la
Mượn trong vũ trụ làm nhà anh, em;
Tình yêu - dấu đã như in,
Dù hoa, cỏ, đá, lòng quên được nào!

8-12-1961

TÌNH YÊU MUỐN HÓA VÔ BIÊN...

Tình yêu muốn hóa vô biên,
Một ngày yêu, muốn kết liền ngàn năm.
Kể từ khi có trái tim,
Những đôi người vẫn triền miên với đời.

Đó là như thế, em ơi,
Hai ta có sống trên đời mãi đâu;
Nhưng từ may mắn yêu nhau,
Đôi tim gắn với dài lâu triệu người.

Nhận thêm thắm đất xanh trời,
Lại cho trời đất rạng ngời ngày đêm;
Của đời ta nhận ấm êm,
Hồn trao âu yếm ta thêm tặng đời.

Vô biên là của đất trời,
Chờ vô biên của con người tạo ra.
Dẫu rằng hữu hạn đôi ta,
Yêu đương một thuở thành ca muôn đời.

12-12-1861

CÁI DẦM

Em đi, có biết cho tình,
Lòng anh vò xé tan tàn vì em.
Mới vừa xa khuất mắt đen,
Nỗi đau lòng đã tràn lên tâm lòng.

Cái dầm xuyên giữa đôi ta
Còn hơn đau đớn thịt da mấy lần.
Vết thương trong cõi tình thân
Đã đau một lúc, lại dần dần đau.

Em là nhân của hồn anh,
Trong nhân ai nữ để cảnh gai đâm.

25-12-1961

ANH ĐẾN THĂM EM

Được nhìn thấy em, anh chở em về trong mắt
Anh đưa em về trên đường ca hát
Một mình anh đi, với mắt của em,
Anh đã đem về đôi mắt của em.

Anh băng đường cái, anh trải cánh đồng.
Anh qua nhà của buổi chiều rét mướt
Anh qua rộng rãi nhà của mùa đông,
Hỏi một lời: em có thật yêu không?

Cây ở bên đình xanh đẫm say,
Dừng xe, anh đứng lại nơi đây...
Một lời anh hỏi không ra tiếng:
Em thật yêu không? hỏi những ngày...

Anh hỏi và anh chẳng nói ra,
Lòng nát như tương, héo như lửa.
Gặp em như suối - ngọt, êm, hòa,
Anh bỗng thấy không cần hỏi nữa.

Trong bao nhiêu phút, bao nhiêu đời?
Dưới tàn cổ thụ ta kê vai.
Mới hay anh thiếu em nhiều lắm,
Dẫu có hôm mai được gặp hoài.

Đêm sắp đến rồi, sương sắp che,
Thăm em, anh lại phải ra về.
Muôn trùng anh chở em vô tận
Trong mắt anh nhìn, tai anh nghe.

Chiều 10-1-1962

UỐNG XONG LẠI KHÁT...

Uống xong lại khát, là tình;
Gặp rồi lại nhớ, là mình của ta.
Dù cho ngày tháng trôi qua,
Mến yêu không thể thành ra hôm nào.
Nắng mưa lớp lớp khơi trào
Trăm sông nghìn suối đổ vào lòng anh!

1-1-1962

HOA ĐẸP LÀ HOA NHÌN VỚI MẮT EM...

Hoa đẹp là hoa nhìn với mắt em
Cửa sổ là khung có hình em ở giữa
Tách nước - là ngón tay em cầm,
Quyển sách chao đèn là bóng em đọc mở...

Đường nhựa là đường in, dấu vạ chân,
Duy có một dấu chân - em yêu dấu.
Tàu điện là tàu một đêm anh tiễn em đi -
Em có nhớ một buổi chiều
ta dạo trong sân Văn Miếu?

Vũ trụ là chốn anh được gặp em
Thời gian là nơi anh với em sinh cùng thời đại.
Em ơi! em đã mở cho anh
Cánh cửa vô cùng, em chớ bao giờ khép lại.

Đêm 10-1-1962

SAO EM LẠI NHƯ THẾ

Sao em lại như thế -
Em, em là mặt bể,
Em, em là đỉnh non
Xanh chót vót chon von...

Em cho tình yêu dấu
Anh đựng hết tâm hồn
Anh đựng tràn da thịt,
Vẫn hãy còn vô biên.

Sao em lại như thế -
Em là chùm hoa cam
Muốt cánh và vàng nhị
Ngây ngất dạ vì thơm...

Khi mắt em êm nhìn
Chiều muôn nghìn thân thiết,
Anh muốn làm muôn việc
Nâng cả cuộc đời lên...

Sao em lại như thế -
Em là viên muối bể
Khiến đậm bữa cơm đời.

Em là cánh của người,
Em sao em như thế -

14-1-1962

THƠ TÌNH MÙA XUÂN

Mùa xuân về trong tiếng ca chim,
Trên nước xanh sông, trong liễu rèm.
Chưa hái được hoa mang tặng em
Nên một cảnh thơ em tạm đem.

Ánh xuân mỗi sớm hồng tươi mướt,
Những ống khói cao bèn nhận trước.
Ruộng xanh đã cấy đến chái trời
Lóng lánh mạ soi mình xuống nước.

Chưa hái được hoa mang tặng em
Nên một cảnh thơ anh tạm đem.

Cây trồng - ta chẳng trồng nêu tết -
Những lá đầu tiên vừa nhú biếc.
Người đi chợ búa tiếng chân ran,
Quần láng mới thâm còn sột soạt.

Chưa hái được hoa mang tặng em
Nên một cành thơ anh tạm đem.

Trên cảnh đồng quê thấy xếp hàng
Chạy dài như tận cuối không gian
Những dàn sắt dựng như ren sắt
Dẫn điện chuyền đi xây hạnh phúc...

Chưa hái được hoa mang tặng em
Nên một cành thơ anh tạm đem.

Anh muốn mời em bước xuống thuyền,
Thuyền của đôi ta vào hiện thực
Dựa thế đêm tan, ngày sáng rực,
Thuyền ta đi dựng lấy thần tiên...

Đây một cành thơ anh tạm đem
Như nước xanh sông, như liễu rềm...

14-1-1962

MỘT BUỔI CHIỀU

Một buổi chiều trong bếp nấu cơm
Má đang lật rau, lửa nhè nhẹ cháy
Một buổi chiều trong vườn sạch lá
Đất còn mang dấu chổi quét ban mai
Một buổi chiều ngoài phố xe hơi
Đi công việc theo nhịp thường cuộc sống...

Một buổi chiều mùa xuân lỏng lẻo
Đã thầm mang rạo rức của mùa hè...
Một buổi chiều anh lắng tai nghe
Cả trái tim đứng tràn trề nhựa đất...

Anh đợi em giữa buổi chiều như thế
Một buổi chiều - đời nhịp với đôi ta
Anh là quê hương của em, em sắp lại nhà
Em là quê hương của anh, anh mừng đi đón.

10-2-1962

GẦN... XA...

Gần như da với thân cây,
Xa như cội với cành này ngóng nhau.
Xa như sông ở đôi đầu,
Mỗi tuần được thấy mặt nhau một lần.

Xa như bóng lặn vùng trăng,
Gần như lại tỏ: trăng dần dần lên,
Gần như khi thấy mặt em,
Sáu hôm xa vắng hòa quên một ngày.

Gần như một bát nước đầy,
Gần như phím gấn cùng giây với đàn,
Gần như cúc nở cùng lan,
Xa như hương rã một làn làm đôi.

11-2-1962

NGUYỄN

Nguyễn miếng ngon đừng vắng bóng em
Nguyễn cảnh đẹp có em bên cạnh
Nguyễn tâm hồn như chim chấp cánh
Nguyễn xương thịt như cây liền cành.

Tiếc lúc trăng vàng soi bóng chiếc
Khổ khi hoa nở một mình anh
Nguyễn xin trời đất làm hai bản
Những lúc xa nhau, vẫn vẹn hình.

Nguyễn anh là nôi của trời xanh
Nguyễn ru em mây lành vạn đóa
Nguyễn em như đèn soi tỏ dạ
Nguyễn anh là tất cả năm canh...

Đêm 13-2-1962

HOA CẢI CÚC

Không có ai đến em
Anh nhắn nhờ mấy chữ
Bên đường về băng cỏ
Chỗ ruộng cúc đang hoa
- Thứ cải cúc ăn kia -
Nở những hoa hiền đẹp.

Đến thăm em hôm trước
Về mấy đóa cầm tay
Trong lành trong cốc nước
Còn đẹp đến hôm nay.

Em về nhớ tặng anh
Mấy cành hoa cải cúc
Cánh trắng nhị vàng thanh
Xinh tự nhiên, hàm súc
Tĩnh giản dị, chân thành

Giống lòng em như đúc...

19-2-1962

ÁO EM

Áo em để lại dáng hình
Treo trên mắc áo cho mình thấy thương.
Đôi vai nhỏ nhỏ bình thường,
Khuyết tay áo gợi hình xương tay gầy.

Sờn sờn đôi chỗ đâu đây,
Áo em nhuộm chàm xanh tà biển xa,
Mấy khuy cúc áo thật thà,
Ngắn rồi - em để về nhà mặc thêm.

Áo nhìn, anh thật thương em,
Hiều còn gian khổ cho nên tay gầy.
Áo em gần với anh thay!
Những khi khoai sắn là ngày cùng nhau.

Áo em thoang thoảng hoa cau
Áo em say đắm một màu trầm hương
Áo em ngày nhớ đêm thương
Áo em chín nắng mười sương anh chờ...

Đêm 21-8-1962

BIỂN

Anh không xứng là biển xanh
Nhưng anh muốn em là bờ cát trắng
Bờ cát dài phẳng lặng
Soi ánh nắng pha lê...

Bờ đẹp để cát vàng
- Thoai thoải hàng thông đứng
Như lặng lẽ mơ màng
Suốt ngàn năm bên sóng...

Anh xin làm sóng biếc
Hôn mãi cát vàng em
Hôn thật khẽ, thật êm
Hôn êm đềm mãi mãi

Đã hôn rồi, hôn lại
Cho đến mãi muôn đời
Đến tan cả đất trời
Anh mới thôi dào dạt...

Cũng có khi ào ạt
Như nghiêng nát bờ em
Là lúc triều yêu mến
Ngập bến của ngày đêm

Anh không xứng là biển xanh
Nhưng cũng xin làm bể biếc
Để hát mãi bên gành
Một tình chung không hết

Để những khi bọt tung trắng xóa
Và gió về bay tỏa nơi nơi
Như hôn mãi ngàn năm không thỏa,
Bởi yêu bờ lắm lắm, em ơi!

4-4-1962

ARAGÔNG VÀ ENXA⁽¹⁾

I

Aragông và Enxa
Tình sử đẹp, tình ca.
Trong vườn tình muôn thuở
Nở vút một đôi hoa.

Chuyện riêng của hai người
Thành thơ chung nhân loại.
Aragông, Enxa
Tình mỗi ngày mới mãi.

Aragông thi sĩ
Người yêu kính nhân dân,
Người kiên cường chiến sĩ
Là tuyệt diệu tình nhân.

(1) Louis Aragon là nhà thơ lớn nhất nước Pháp hiện nay, Ủy viên Trung ương Đảng Cộng sản Pháp, năm nay 65 tuổi, vẫn giữ một tình yêu mãi mãi thắm thiết với vợ là Elsa Triolet, vốn người Liên Xô (Nga), và là một nhà văn nổi tiếng của nước Pháp. Aragon đã viết tặng Elsa mấy tập thơ: Ca khúc En-xa, Đôi mắt Enxa, và Enxa. (Chú thích của tác giả)

II

Tóc anh dù đã hoa râu,
Cho dù tóc cả trăm phần bạc đi;
Máu tươi từ lúc xuân thì,
Cho dù hạt máu có khi hết đào
Tuổi dù đập cửa xông xao,
Lòng anh vĩnh viễn dạt dào vì em.

Anh còn ghen với bóng đêm*
Ngày thơm hương, gió - anh ghen với ngày;
Ghen hoa, ghen tiếng đàn hay;
Ghen cùng giấy trắng trong tay em cầm;
Bốn mùa, ghen tựa kim đâm;
Tình yêu có thể yên nằm được a?

Hỡi em trường cửu Enxa* ⁽¹⁾
Ngày kia anh tưởng đã là mất em.
Trán xanh em ôm tay mềm,
Canh trường bên gối thâu đêm anh ngồi
Lo âu, nghe những giờ dài,
Tưởng hồn anh chết - nhưng trời sáng ra.

Chốc đà ba chục năm ta*,
Hồn anh có đáng chi mà em thương?
Như anh, hàng xúc⁽²⁾ trên đường;
Em yêu, em tạc thành gương lâu lâu;
Hết thời khóc giả, cười đau,
Anh như ánh sáng trong thâu, thật mình.

(1) Năm đoạn thơ này dùng một số tứ thơ trong những bài thơ của Aragông (chú thích của tác giả).

(2) Hàng xúc: xúc đất, xúc cát trên đường cái. (chú thích của tác giả).

Mở ra quyển sách hôn anh,*
Vò đi hay xé tan thành các trang,
Tay thanh hay ngón phũ phàng,
Lật tờ đâu cũng thấy hàng tên em;
Một rì rào, một ấm êm,
Một ca xoang, một nỗi niềm: Enxa!

Tiếc cho ngày tháng năm qua*
Anh đây chỉ tiếc bài ca chưa đầy,
Vườn tình chưa đủ tượng xây,
Chưa kêu thỏa trái tim này: Enxa!
Enxa! Enxa! Enxa!
Vang vang vũ trụ, sáng lòa thời gian!

III

Enxa! Enxa! người tự bao giờ sinh trưởng?
Người trong tay mang những diệu huyền chi?
Mắt người xanh hay mắt biếc mê li?
Người mái tóc vàng gieo hay sắc mật?
Tôi chưa thấy bao giờ trên Trái đất
Và dường như khó gặp giữa ngàn xưa
Một người nào điểm phúc tựa Enxa
Được tình ái dựng rào hoa vây bủa,
Ôm thắt mãi giữa vô cùng rộng mở,
Được tình yêu nhắc nhở mãi lời ca;
Ca khúc Enxa, Đôi mắt Enxa,
Và đây nữa *Enxa*: thơ bất tuyệt...
Tôi chưa thấy - hoặc bởi vì chưa biết -

Một suối nào tuôn mãi nước mùa xuân
Như người chồng vĩnh viễn vẫn tình nhân
Của Enxa, - trên đời đâu có thể!
Sáu mươi tuổi, vẫn một ngày tuổi trẻ,
Vẫn Enxa hoa mộng của tinh thần...

Enxa! Enxa! đẹp đẽ vô ngần!
Giữa xã hội của đồng tiền lụ khụ
Đến nổi thanh niên cũng thành ra cũ,
Người ta thay tình ái tựa sơ mi,
Như sạch trong không còn giá trị gì,
Chỉ có chán chường, phù du, buôn bán;
Bỗng có tình yêu của một người cộng sản,
Một người ôm cờ đỏ - có lòng son
Lại tung cao sắc đẹp của tâm hồn,
Lại nói nước non, hẹn thề, say đắm,
Đến tuổi già vẫn cứ còn xanh thắm,
Qua tình yêu yêu mãi

chuộc lại triệu trái tim

Và vạn nghìn đôi lứa hiểu tình thêm,
 Hiểu thu sang lại nở vàng trăm cánh,
 Hiểu mòn mỗi không phải là định mệnh,
 Còn có lòng ta! còn có lòng ta!
 Như con tàu vũ trụ mở bao la...

IV

Gửi lời tha thiết chào thăm
Trời Aragông với trăng rằm Enxa;
Trời tình thơm mãi bao la
Đóa trăng rằm: vĩnh viễn hoa ái tình.

Dưới lâu đôi lúa trong xanh
Tôi ôm đàn, gảy ân tình, lạ chưa!
Nhà thơ đâu có thiếu thơ,
Cần chi tôi hát giấc mơ hộ người?

Bởi tôi hát tựa hoa cười,
Bởi tình nhân loại của tôi đó mà.
Bởi tình là của chúng ta,
Hát anh, hát chị cùng là hát tôi!

Hỡi người yêu dấu em ơi!
Ca luôn vẫn chưa hết lời tình duyên,
Biết đâu không phải vì Em
Mà anh say đắm làm nên khúc này?

16-2-1962